

презъ 1911 година, по инициативата на нѣколко видни патриоти, се състоя въ София учредителенъ конгресъ на нѣколко читалища и се учреди читалищенъ съюзъ. Казания конгресъ избра за управителенъ съветъ на читалищния съюзъ петъ души, между които бѣхъ и азъ, които решиха да издаватъ съюзеиъ органъ подъ названиее „Читалище“, а съветътъ възложи редактирането му на г. Ячо Хлѣбаровъ отъ Плѣвентъ. Управителния съветъ, който имаше присърдце читалищното дѣло, разви трескава дѣятелностъ и въ кратко време то се издигна на подобающата му висота. Съветътъ се стремеше да създаде отъ читалищата общо гражданско учреждение съ ясно опредѣлени културни задачи — мѣста, гдето всички интелигентни граждани, безъ разлика на убеждения, да могатъ да си подадатъ рѣка и да работятъ дружно за благото и въздигането на родината. И съветътъ блѣскаво изпълни задачата си. По неговата препорѣка много читалища си построиха свои сгради и читални съ библиотеки. Заредиха се сказки и вечерни курсове за повъзрастнитѣ граждани, а най-главно организира се институтътъ на народнитѣ четения. Съветътъ се обърна къмъ голѣмъ брой лектори, които съ голѣма готовностъ се отзоваха на позива му. Между тия лица писатели, професори, хора на науката, мъже и жени, обществени дѣятели, гимназиални и народни учители. Съветътъ изработи цѣлъ кръгъ отъ многобройни лекции, които да се четатъ въ всички села и градове и представи на всѣко читалище да си избира лекторитѣ и темитѣ.

И така управителниятъ съветъ на съюза съ своитѣ знания, съ своята дѣятелностъ и личния си авторитетъ — успѣ да увеличи числото на читалищата и да образува отъ тѣхъ огнища на българска култура и български духъ.

Управителниятъ съветъ се надѣваше да намѣри най-горещо съчувствие и най-широка подкрепа отъ страна на Министерството на Народната просвѣта, за жалостъ обаче тия надежди не се оправдаха. При милионитѣ, които се предвиждаха ежегодно въ бюджета му, почти нищо не се предвиждаше за народнитѣ четения и за насърчение на лекторитѣ, макаръ че за това не трѣбваха голѣми материални жертви.

Нѣка се надяваме, че ще настанатъ по-добри дни, че ще настѣпи едно опомняне въ Министерството на просвѣтата и въ държавата изобщо, за да се подкрепи читалищното дѣло, да се насърчатъ народнитѣ четения и да се обогатятъ библиотекитѣ съ полезни и отбрани книги, отъ които населението да може да се ползува безплатно — съ други думи, читалищата да се поставятъ на редъ съ най-важнитѣ обществени учреждения въ страната.

Константинъ х. Калчевъ,
членъ на първия Управителенъ съветъ
на В. Ч. С. (1911 год.)